

Historie rodu Stachů

původem z Plasné u Kardašovy Řečice

Motto: Co po jméně? Co různí zvou i zváno jinak, vonělo by stejně.

Ing. Zdeněk Šedivý

Místo úvodu

Po genealogickém průzkumu rodu Stachových začínám s líčením jejich osudů. Vždy, když se pouštím do nového bádání, narazím na nějaké překvapení. Většinou jsem překvapen místem, odkud rodina pochází. Přestože poměrně dobře znám východní Čechy, byl jsem v případě rodu Kábrtů překvapen existencí vesničky Lhota u Nahořan, která je dnes u vodní nádrže Rozkoš poblíž Nového Města nad Metují. Často jsem jezdil a jezdím okolo, ale to místo jsem prostě neznal. Obdobné to bylo i v případě rodu Šedivých. Kde je Lanžov u Dvora Králové nad Labem jsem věděl, ale protože je mimo hlavní tahy, byl jsem tam v životě jenom párkrát. Ale největším překvapením pro mě bylo, že Šediví pocházejí z malé vesničky Sedlce u Lanžova, o jejíž existenci jsem neměl ani potuchy.

V případě Stachových jsem téměř se stoprocentní jistotou počítal, že se budu pohybovat proti toku času neustále v krajině okolo bájně hory Říp. Proním, a to velkým překvapením, však pro mne bylo místo původu rodiny Stachů. Druhým překvapením, možná že stejně velkým bylo to, že první předek Stachů se nejmenoval Stach! Nebudu tedy čtenáře dlouho napínat a obě skutečnosti prozradím.

Pátání po předcích rodu Stachů mne dovedlo až do Plasné, malé vesničky poblíž Kardašovy Řečice, dnes součásti obce Pluhův Žďár, která se nachází třicet kilometrů od Třeboně, kam Ondra jezdí každým rokem do lázní.

Hledání prvních předků rodu Stachů mi připadalo zpočátku opravdu nepřehledné. Již dlouho vím, že v jižních Čechách se příjmení, přesněji řečeno příjmi, dědilo po chalupě, které získal nový majitel domu nebo živnosti podle jména bývalého majitele. Jméno vypovídá o tom, v čí chalupě pojmenovávaný bydlí nebo čí živnost převzal, kam se přistěhoval, přiznal atd. Příjmi po chalupě jsou kromě jiného důsledkem skutečnosti, že pro vrchnostenské úředníky byla důležitější jednoznačná evidence usedlosti než těch, kteří ji vlastnili, protože různé poplatky, povinnosti, společenské postavení a podobně se vázaly k nemovitosti a nový majitel je automaticky přebíral. Proto byl nový majitel jak u vrchnostenských úředníků, tak u ostatních obyvatel obce spojován se jménem jejího bývalého držitele. A tak to také bylo v tomto případě. První mužský pokrevní předek rodu Stachů, kterého jsem se dopátral, se jmenoval Havel Janouch. Proto jsem zvolil motto, uvedené na titulní straně. Důležité není jméno ale jací lidé to jméno nosí. Potomci Havla Janoucha, ať již se jmenovali Janouch, Stach či Musel, byli lidé, na které jejich potomci mohou být hrdí, jak se čtenář dozví z dalších stránek této Historie.

Havel Janouch – Plasná

Přijmí a později také příjmení Janouch je, jako řada jiných, například Janata, Jansta, Janík a podobně, odvozeno od jména Jan. Jak jsem již uvedl, Havel Janouch a jeho rodina žili v malé vesničce Plasná. Její tehdejší podobu neznáme, ale můžeme si přiblížit, jak vypadá v dnešních časech.

Co na to říkáte? Asi jste se najednou, tak jako já, objevili v jižních Čechách. Jméno Plasná pochází z plasů, což je pojmenování pozvolna stoupajícího údolí. Plasnou již odpradávná procházela zemská stezka, která se jižněji rozdvojovala, a to do Rakouska k Raabu, druhá na Moravu do Znojma.

Nejstarší matriky jsou vedeny pro křty od roku 1662, pro sňatky od roku 1660 a pro úmrtí od roku 1671. A tak nejstarším záznamem o rodině Janouchů, v tomto případě o hlavě rodiny Havlu Janouchovi je z roku 1655 v Urbáři panství Kardašova Řečice. Nedá mi to, ale musím velebít vedení a pracovníky SOA v Třeboni. Údaje, pro které jsem si musel u svých předků dojet do Zámrsku, mohu nyní dohledávat na internetových stránkách archívu. A co je to Urbář? Urbář latinsky urbarium) je historický termín pro soupis povinností poddaných vůči vrchnosti. Zde se v zápise o vsi Plasná (originál na příští straně) dozvídáme:

Janouch na Planišti (tak byla označena usedlost)

Roční plat vrchnosti činil 2 zlaté, 20 krejcarů (celá ves přitom 4 zlaté, 37 krejcarů a 3 denáry – zlatka měla 60 krejcarů denár byl 1/3 krejcaru)

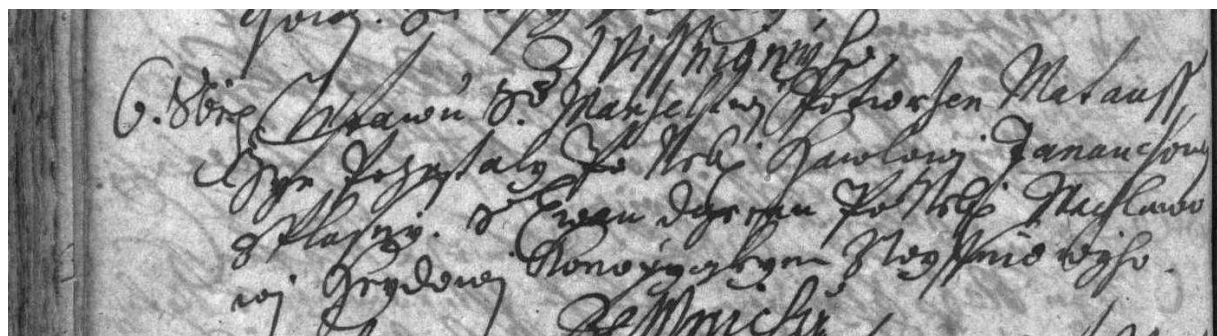
stála na straně císaře a Vilém Slavata přebíral znovu moc nad hradeckým panstvím. V roce 1628 vyvrcholilo protireformační úsilí Viléma Slavaty, poddaní na jeho panství byli nuceni přestupovat na katolickou víru, což vedlo mnohé k opuštění domova.

Vraťme se však nyní k osudům rodiny Janouchovy, přestože nepochybujeme, že se jich výše uvedené události také neblaze dotýkaly. Ze záznamů o svatbách známe jména jejich čtyř dětí, které se dožili dospělosti: Mariány a Kateřiny, ty se vdávaly v roce 1669, což byl s největší pravděpodobností rok úmrtí jejich matky a manželky Havla Janoucha. Jejich bratr Matěj se ženil v roce 1671. Hlava rodiny, Havel Janouch se po smrti první manželky ještě ženil. Za manželku si 28. ledna 1670 bere vdovu Dorotu Halíkovou, sousedku z Plasné. Havel Janouch umírá dne 31. března 1674.

Nás však samozřejmě nejvíce zajímá osud Matouše Janoucha, syna Havla Janoucha a přímého předka rodu Stachů, který se narodil okolo roku 1650, tedy po skončení třicetileté války.

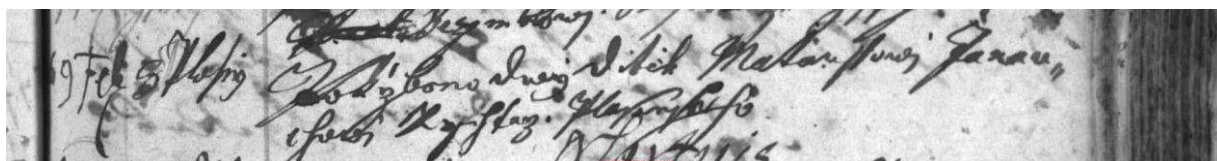
Matouš Janouch, jeho dvě ženy a dvacet dětí – Plasná

Matouš Janouch, jako dědic gruntu, se ženil po více jak dvou letech po otcově smrti, dne 6. října 1676. Za ženu si bere Evu Hejdovou, dceru Václava Hejdy, konopnického z Višňové. Ze zápisu vidíme, že otcové ženicha i nevěsty již v té době nežili. Zajímavé je povolání Václava Hejdy – konopnický. Tehdy však mělo konopí jiné užití a jinou pověst než dnes. Vyrábělo se z něj množství lan, provazů a plachet. Zejména v 17. století se s rozmachem mořeplavby konopná lana vyvážela až do Holandska, a tak je možné, že Hejdova lana doplula až do zámoří.

Ale zpět k našim novomanželům. Postupně se jim v letech 1677 až 1699 narodilo čtrnáct dětí. Z nich se dospělého věku dožilo pouze šest dětí – Lidmila, Ondřej, Václav, Petr, Mariána a Markyta. Pro vzpomínku na zemřelé uveďme alespoň jejich jména – Martin, Adam, Jan, Rozina, Kateřina, Vít a dvojčata Matěj a Dorota. Nic na jejich úmrtí v dětském věku nezměnila skutečnost, že Matouš Janouch byl bohatý

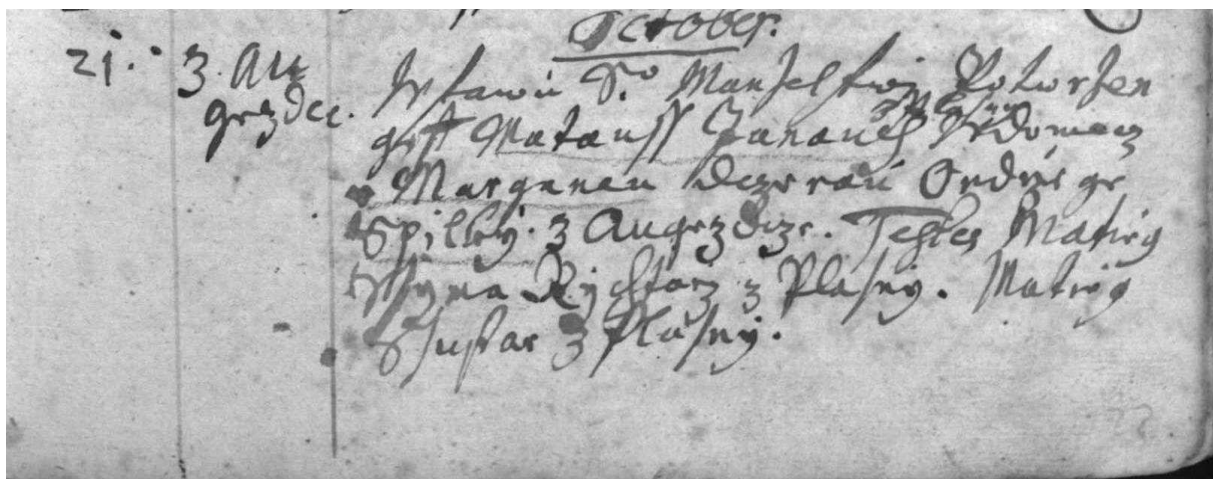
sedlák a po určitou dobu byl také plasenským rychtářem, jak se dozvídáme z matričního zápisu o úmrtí dvojčat Matěje a Doroty, které zemřely tři dny po porodu 9. února 1699. Děti umíraly předčasně v bohatých i chudých rodinách.

Nedosti na tom. Na útrapy a komplikace spojené s porodem umírá Matoušova manželka Eva dne 2. dubna 1699. Všechny církevní obřady, tedy svatby Havla s Dorotou, Matouše s Evou, křty jejich dětí i pohřební obřady se konaly v kostele svatého Jana Křtitele v Kardašově Řečici, který je na fotografii zachycen při západu slunce.

Jako vždy však život i po smrti milované manželky musel pokračovat. Domácnost a hospodářství, ale zejména dvě malé dcerky, šestiletá Mariána a dvouletá Markyta potřebovaly ženskou péči. A tak se Matouš ještě toho roku žení. Je mu tehdy přibližně padesát roků, za ženu si dne 21. října 1699 bere šestadvacetiletou Mariánu Spilkovou z Újezdce. Svatební obřad se konal v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Drahově, Újezdec totiž patřil do drahovské farnosti. V matričním zápise jsou zajímavá i jména svědků, kromě Matěje Schustera z Plasné byl svědkem Matěj Šíma, který se po Matoušovi stal plasenským rychtářem.

Připomeňme si místo konání jejich svatebního obřadu, kostel Nanebevzetí Panny Marie v Drahově i krásnou fotografii, ze které dýchá klid a pokoj.

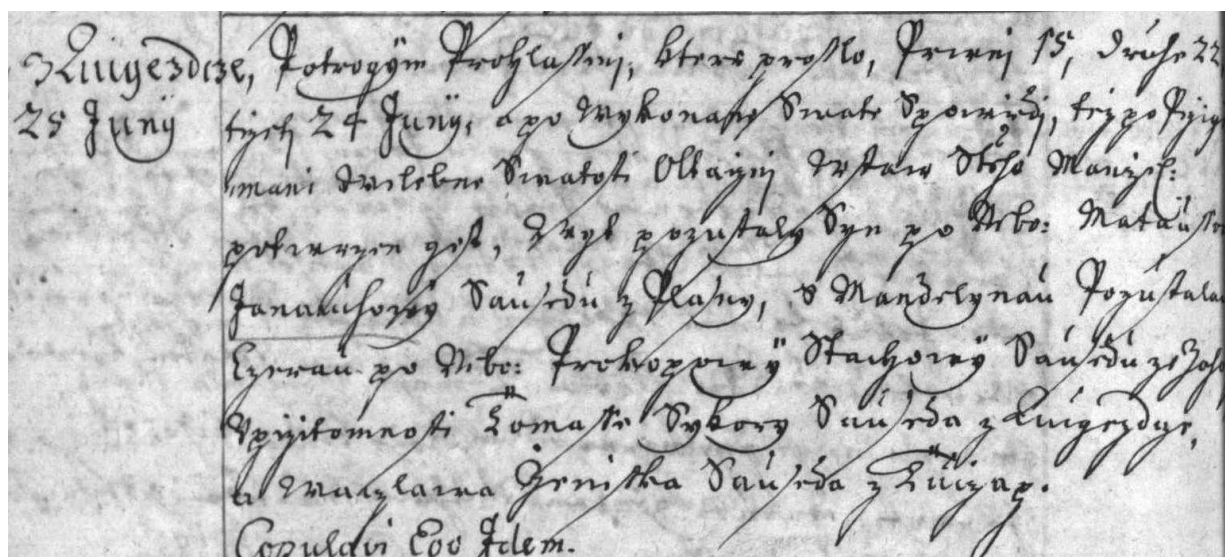
Mariána, která byla o více jak dvacet let mladší než Matouš, mu letech 1701 až 1712 porodila šest dětí, dva chlapce a čtyři děvčata. Nás bude nejvíce zajímat Vít Janouch, který se narodil v Plasné dne 21. května 1703.

V letech, o kterých píšeme, se změny udály i v řečickém panství. V roce 1694 vymřel po meči rod Slavatů a řečické panství převzala hraběnka Marie Götzová. Zřídila zde vrchnostenské úřady, a Řečice se tak stala sídlem dominia, k němuž náleželo dvanáct okolních vesnic a čtyři menší osady. V roce 1725 však Jan Karel Josef Götz řečické panství prodává, ze třech následujících majitelů panství je pro nás zajímavý František Karel Rudolf ze Swerts a Šporku, který panství vlastnil krátce v letech 1746 až 1752. Ano, je to ten, který po smrti Františka Antonína Šporka v roce 1738 zdědil kromě jiného Choustníkovo Hradiště s Kuksem.

Matouš Janouch umírá ve čtyřiasedmdesáti letech dne 6. listopadu 1724, jeho manželka Mariána ho přežila o 18 let a umírá v Plasné dne 19. ledna 1743 ve věku sedmdesát roků.

Vít Janouch, který se stal Stachem – Újezdec

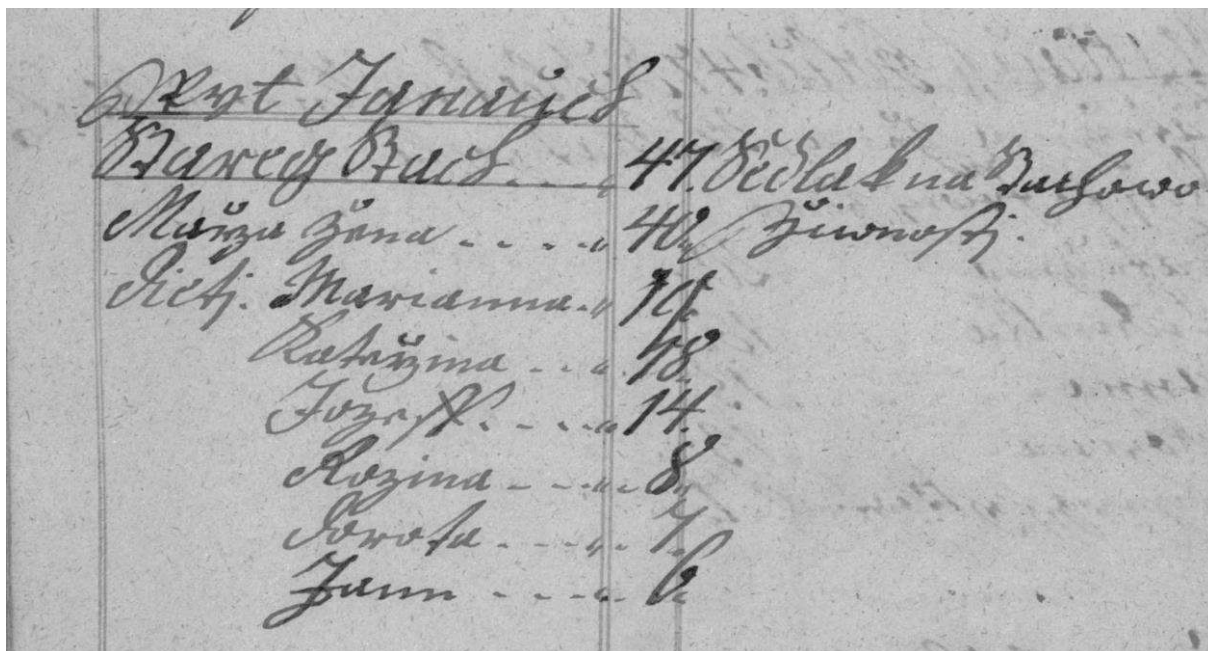
Takže jenom pro zopakování. Vít Janouch se narodil jako druhorozené dítě z druhého manželství svého otce Matouše Janoucha v Plasné dne 21. května 1703. Žení se ve svých devětadvaceti letech. Dne 25. června 1732 si v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Drahově bere za ženu osmadvacítiletou Majdalénu Stachovou, dceru Prokopa Stacha. Prokop Stach zemřel ve svých pětadvaceti letech pár měsíců před svatbou, dne 22. března 1732. Grunt Stachů dostal nového hospodáře a my si zanedlouho ukážeme, jak přerod Janoucha ve Stacha probíhal v úředních záznamech, tedy v církevních matrikách a soupisech poddaných, které byly vedeny za velkostatek Kardašova Řečice.

V zápise o sňatku jsou uvedeny data ohlášek, vykonání svaté zpovědi a přijímání svátosti oltářní je potvrzeno manželství. Svědek Václav Ženíšek to měl z Tučap

dvacet kilometrů, což by bylo čtyři hodiny chůze. Protože však rodiny ženicha i nevěsty byly selské, lze předpokládat, že se přesuny odehrávaly na selských povozech.

Novomanželům se první děcko, dcera Mariána, narodilo za necelý rok po svatbě, 26. května 1733. A pak následují další děti, požehnání do rodiny: Kateřina (1734), Ondřej (1736-1738), Josef (1739), Rozina (1741), Dorota (1743), Jan (1745), Šimon (1746-1746) a Matouš (1748-1749). Protože se na panství Kardašova Řečice vedly poměrně přesně a často soupisy poddaných, lze část života rodiny rekonstruovat také s jejich pomocí. Zde je výňatek takového soupisu z roku 1755.

Vidíme, že v soupise je napsáno: Vít Janouch, starej Stach, 47 (let), sedlák na Stachovo živnosti. Ta koncovka - ovo ve slově Stachovo, místo Stachově je typická pro jižní Čechy. Vždyť i můj spolužák na vysoké škole, který pocházel z jižních Čech, tak i ve 20. století mluvil. Vidíme tedy, že přerod Janoucha ve Stacha, alespoň v soupisech poddaných, které z pověření vrchnosti vedli panští úředníci, byl povlovný a hlavně dohledatelný. V církevních matrikách však ke změně jména došlo ihned. Svědčí o tom zápis o narození první dcery Mariány, který se sice nedochoval v originále, ale v později pořázeném opise. V něm je jasně uvedeno, že otcem dítěte je Vít Stach.

V roce 1753, to již bylo Mariáně 50 let, porodila Vítovi syna Vojtěcha, který byl pokřtěn 29. března. Vojtěch je přímým předkem Stachů z Bechlína a Vesce. Osudy rodiny Víta a Mariány se nám ztrácí v mlze, není to sice ta pověstná mlha z jihočeských rybníků. Pouze částečně dochované matriky a z nich dodatečně pořázené opisy nám nedaly šanci zdokumentovat data úmrtí Víta a Mariány. Můžeme se jenom dohadovat. Ale i o to se pokusíme.

V soupise poddaných je jako „sedlák na Stachovým“ zapsán Vojtěch Němec se ženou Kateřinou a pěti dětmi ve věku 2 až 21 let. Žena Kateřina by mohla

druhorozenou dcerou Víta a Mariány. Vít a Kateřina pak pravděpodobně zemřeli mezi roky 1769 až 1775. Tuto úvahu podporuje i mimořádná situace, nebojím se říci pohroma, která znenadání přišla.

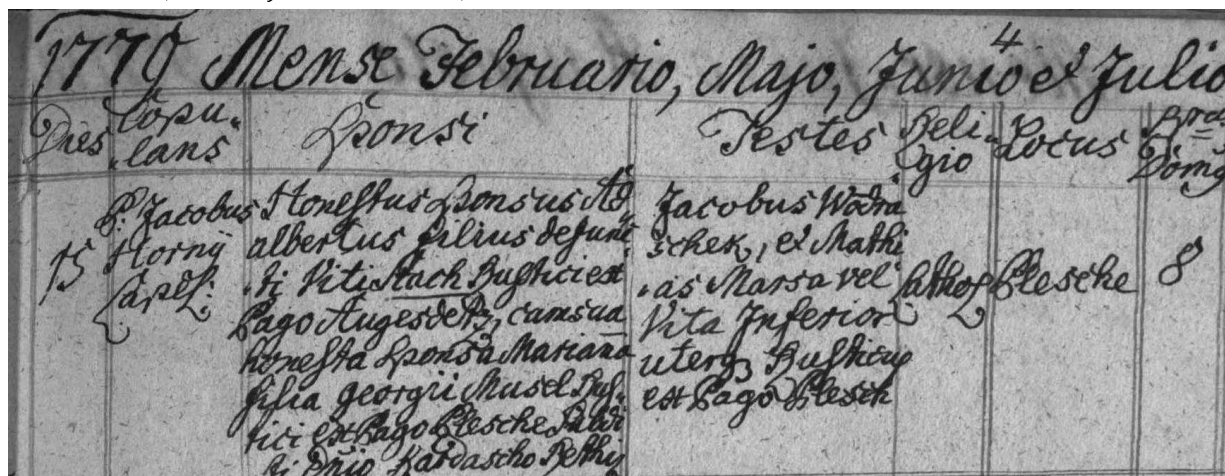
V Čechách a na Moravě se během let 1769 až 1771 odehrálo drama snad ještě horší než válka. Vypukl hladomor. Nejvíce strádaly Čechy a Slezsko. Po neúrodách v letech 1769 a 1770 byla situace víc než dramatická. Jeden rok řádily silné deště, druhý rok pro změnu přišel v březnu sníh, napadlo ho přes půl metru a ležel na polích přes čtrnáct dní. Když roztál, dostavily se záplavy, které znemožňovaly setí. Se setbou se mohlo začít až po svatém Jiří. Ještě by se bývalo všechno mohlo napravit, ale zase dorazil nevídaný rozmar počasí: předchozí sníh a mokro vystřídaloby neobvyklé sucho, které trvalo od konce dubna až do 17. června. Na polích nezůstalo téměř nic. Ceny obilí rychle stoupaly. Brzy byly spotřebovány i zásoby určené na osivo. Proto úřady už na jaře roku 1770 zakázaly vývoz obilí z Čech, ale ani to příliš nepomohlo. Celé další léto pak pršelo, takže všechno hnulo doslova před očima. Lidé začali umírat hlady. Jedlo se všechno – tráva, kořínky, slupky ze žaludů. Chleba se peklo z pilin a s kousky zelí. Bandy žebráků ohrožovaly pocestné. Hromadně hynul dobytek.

Nepochybuji, že výše popsaná události se dotýkaly i řečického panství, které se od roku 1769 stalo majetkem rodu Paarů, který pocházel z Itálie. Samozřejmě se však také dotýkaly celé rodiny Víta Janoucha neboli Stacha.

Vojtěch Stach, který se stal i nestal Muselem – Pleše č. 8

Jméno Pleše znamená, že ves byla založena na plešatém, tedy holém úbočí vrchu Chlumu.

Vojtěch Stach se oženil dne 15. února roku 1779. Za manželku si bere Mariánu Muselovou, dceru Jiřího Musela, rolníka z Pleší č. 8.

Ještě předtím však 30. ledna 1779 kupuje grunt č. 8 v Pleších od vdovy po zemřelém Tomášovi Muselovi, bratra jeho nastávající manželky, a to za 100 zlatých, s úrokem pak 116 zlatých, z toho hotově 36 zlatých a pak postupně každý rok jeden až tři zlaté.

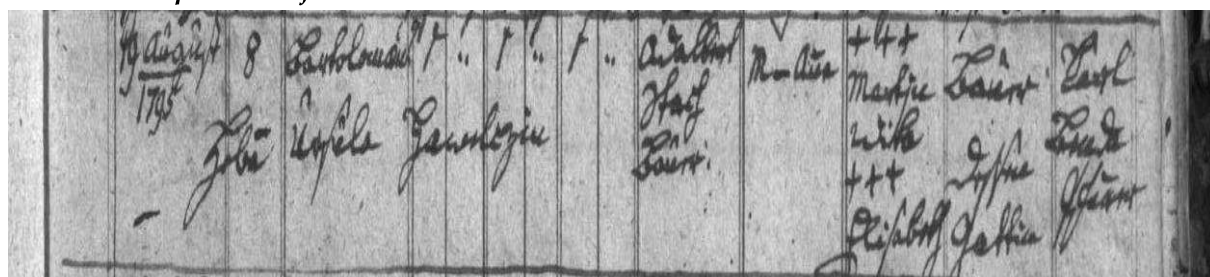
V té době již byly domy označovány číslem popisným. Číslování domů bylo uzákoněno v době vlády Marie Terezie v únoru 1770 a ve většině obcí proběhlo od podzimu 1770 do roku 1771. Zpočátku nemělo charakter trvalého označení, ale pořadového čísla v konkrétním soupise, třebaže dům byl číslem až do dalšího přečíslování „popsán“ křídou na vrata či dveře. Číslování se provádělo s pomocí vojska v přirozeném sledu tak, jak lze obec postupně projít, obvykle po směru chodu hodinových ručiček. Začínalo obvykle nejdůležitější, zpravidla veřejnou budovou (panské sídlo, fara, rychta, nejbohatší usedlost). U obcí ležících podél silnice číslování obvykle začínalo prvním domem po pravé straně vesnice ze strany, kterou přijíždí vrchnost, po opačné straně se pak vracelo.

Dědičnost příjmení po otcovské linii byla nařízena v roce 1780 patentem císaře Josefa II. Povinné používání příjmení v českých zemích pak císař Josef II. zavedl svým patentem z 1. listopadu roku 1786. Podívejme se nyní spolu, jak se to projevilo v matričních zápisech o narození dětí manželského páru Vojtěcha a Mariány.

Prvorozený syn Jan se narodil 15. května 1780. V matričním zápise, psaném latinsky, je otec zapsán jako Adalbertus (Vojtěch) Stach vel (i) Musel. V zápisu o narození druhorozeného Matouše ze dne 28. srpna 1783 je jako otec zapsán Adalbertus Musel, u Jakuba v roce 1786 stejně, u Šimona v roce 1787 v německém jazyce Adalbert Stach oder Musel a u Marie Anny Stachové v roce 1791 jako Adalbert Musel. Nevím, zda se v tom víc odráželo to, že zvyk je železná košile, stará tradice, konzervativismus církve nebo odpor vůči reformám Josefa II.

Všichni tři posledně jmenovaní potomci zemřeli v dětském věku, takže když na svět přišel dne 19. srpna 1795 Bartoloměj Stach, mohli se kromě rodičů radovat pouze dva bratři, patnáctiletý Jan a dvanáctiletý Matouš.

Důležitá informace, otce Bartoloměje, přímého předka Stachů, najdeme v matrice narození zapsaného jako Adalberta Stacha.

Jenom pro připomenutí, Bartoloměj se nenarodil do klidné doby, ale do let francouzských revolučních válek, což byla série válek v letech 1792 až 1802 během Velké francouzské revoluce mezi revoluční Francií a sousedními evropskými mocnostmi. Na ně bezprostředně navázaly napoleonské války v letech 1803 až 1815.

Nejmladšímu Bartolomějovi ještě nebylo ani osm let, když jeho otec Vojtěch v necelých padesáti letech umírá dne 2. ledna 1803. Důvod úmrtí, na tehdejší dobu ne úplně obvyklý, dnes „normální“ – geschwulst, tedy nádor.

Ime	Ročník	Stav	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní
Vojtěch	8	Bartoloměj							

A tak je v soupise poddaných z roku 1804 u čísla popisného 8 v Pleši uvedeno:

Wdowa Mariana	52
Dieti Jan	24
Matouš	21
Bartoloměj	9

Po zemřelém Wojtiechovy Stachovy

Wdowa Mariana 52 let, selka na Muselowim

Dieti

Jan 24 let

Matouš 21 let

Bartoloměj 9 let

V té době ještě z kupní ceny gruntu zůstalo nezaplaceno 52 zlatých a tento závazek dále splácel dědic, syn Vojtěcha a Mariány, Jan Stach. S trochou nadsázky se však dá říct, že Vojtěch svou předčasnou smrtí zachránil Jana a Matouše, nebo alespoň jednoho z nich, před odvodem do rakouské armády. Ale jak to tedy bylo dál? V roce 1808 je jako hospodář již uveden Jan, který má ženu Marii, wdowa Mariána je

již ve věku 56 let vedena jako výminkářka, Matouš je ochsenknecht in Plescher Hof, pohůnek na Plešském dvoře, tedy „zaměstnanec“ vrchnosti. Dá se říci, že Matouš postupem let udělal v panských službách kariéru.

V roce 1815, ve svých dvaatřiceti letech byl na témže Plešském dvoře Bauerdirektor, tedy jistě rozděloval a přiděloval práci. Měl k tomu jako zrozenec v pětinásobném znamení Panny (Slunce, Merkur, Venuše, Jupiter, Pluto) předpoklady, zejména pečlivost, důkladnost, přesnost a pozitivní vztah k práci. Svým pánům poskytoval jistě nepostradatelné služby, ale pravděpodobně se nehnal do ženění. Práce pro něj asi byla vším. Ještě v roce 1818 je v uváděn bez ženy a bez dětí a nadále jako Bauerdirektor.

Bartoloměj byl 16. 6. 1815 odveden do pluku Erbach. To bylo již v době, kdy za dva dny definitivně skončily napoleonské války porážkou Napoleona I. v bitvě u Waterloo 18. června 1815 a druhou pařížskou mírovou smlouvou.

A tady musím přiznat, že tvrzení, které jsem napsal o Bartolomějovi Stachovi v Kronice rodu Ježků není pravdivé. Cituji doslova: Děda Josef Stach byl tesařem, stejně jako jeho dědeček Bartoloměj, který na Roudnicko přišel za prací z jižních Čech, z vesnice Pleše poblíž Kardašovy Řečice, někdy po roce 1820. Omlouvá mě však to, že v té době jsem ještě nevěděl o existenci soupisu poddaných ve vsi Pleše, kde bylo přesně uvedeno, kdy byl Bartoloměj odveden. Věděl jsem, že Bartoloměj sloužil u pluku, jehož majitelem byl v roce 1815 Carl Eugen Graf zu Erbach-Schönberg a později byl veden jako Pěší pluk č. 42, který byl později sídlem v Terezíně. Ano, je to ten, kam narukoval v 1. světové válce Václav Ježek a po světové válce druhé, věřme že poslední, jeho syn Josef. Nedovedl jsem si totiž představit, že by byl odveden někde jinde než v Bechlíně, když od roku 1818 doplňoval Pěší pluk č. 42 odvedence z Litoměřického kraje. Ale, jak říkal dobrý voják Josef Švejk: „Von se každý může zmejlit, a musí se zmejlit, čím víc o něčem přemejšlí. Proto říkám, že jsou lidi chybující, že se mejlejí, ať je učenej, nebo pitomej, nevzdělanej blbec. Mejlejí se i ministři“. Otázkou i nadále zůstává, zdali byl Bartoloměj odveden z moci úřední, nebo se nechal naverbovat dobrovolně. Ani odborníci z Vojenského historického archívu Praha mi na to nedokázali jednoznačně odpovědět.

Vdova Mariána, matka Jana, Matouše a Bartoloměje umírá v někdy v letech 1818 až 1819. V matrikách zápis o jejím úmrtí nebyl nalezen, v soupise poddaných z roku 1818 ještě figuruje, v soupise z roku 1819 je už její jméno přeškrtnuto a připsán křížek.

Tady vyprávění o osudech rodiny Vojtěcha Stach ukončíme, vrátíme se maličko v čase a pojednáme o životě jeho syna Bartoloměje.

Bartoloměj Stach - voják IR N° 42, tesař v Bechlíně

Kdy, kde a komu se Bartoloměj narodil již víme. Nejdříve se však podíváme, jak stála nebeská tělesa při jeho narození a co mu věštila do budoucna. Bude zajímavé to porovnat s jeho životním osudem. Jeho nativní horoskop, to je tedy opravdu nevídaná podívaná. Slunce a další tři planety (Merkur, Venuše a Mars) ve Lvu! Lidé s takovým horoskopem jsou opravdu vyhranění a mají silné jak pozitivní, tak bohužel někdy i negativní rysy své povahy.

Lev je velkomyslný a rád je středem pozornosti. Nesmírně důležitá je pro něho osobní nezávislost. Má neustále potřebu tvořit a vyrábět něco nového, a to v duševní i materiální oblasti. Dbá na to, aby ostatní lidé o něm měli dobré mínění. Většinou se mu to také daří. Je si plně vědom svého působení a účinku na druhé a stále zvažuje, jak by udělal ještě lepší dojem. Postrádá však skromnost a pokoru. Má schopnost soustředit se na jednu věc. Je velkorysý a velkomyslný, postrádá však smysl pro detail. Je dobrosrdečný, ochotný, veselý a milý. Je schopen silné a trvalé náklonnosti. Miluje život, ale někdy se chová teatrálně. Ve svých názorech a postojích je pevný a neoblomný. To někdy vyvolává odpor lidí, kteří jsou jiného mínění. Ve vztahu k politice, výchově a morálce se zrozenec přidržuje tradičních hodnot. Planety zrození propůjčuje sílu a vytrvalost, které uplatňuje všude tam, kde je vyžadována usilovná práce a tělesná disciplína. Technické nadání pramení ze schopnosti pečlivě a precizně pracovat. Svoji energii vynakládá praktickým a efektivním způsobem.

Cítí se být silně přitahován k opačnému pohlaví, snaží se však svoji potřebu lásky držet v mezích, protože by si jinak mohl přivodit starosti. Je rozený romantik a touží po bouřlivých milostných dobrodružstvích. Svému vyvolenému partnerovi je však věrný. Peníze jsou pro něho důležité pouze jako prostředek k dosažení vytyčeného cíle. Je impulsivní, jde-li o peníze a jejich vydávání. Je velkorysý a ochotný utrácet peníze, měl by se však vyhnout přílišné marnotratnosti ve finančních věcech. V manželství má snahu hrát roli dominantního partnera. Manželství bude trvalé. Obzvláště miluje děti. Má partnerský vztah k rodičům, zvláště pak k matce.

Bartoloměj, jako nejmladší syn, po otcově smrti teprve osmiletý. Od svých bratrů je mladší o 15, respektive o 12 let. V roce 1808, kdy mu je 12 let, je Jan již hospodářem a má vlastní rodinu, Matouš je zaměstnán u vrchnosti, a tak je určitě na místě věta, že se mezi ním a matkou vytvořil partnerský vztah, jak jsme se dočetli na konci předchozího odstavce. Domnívám se, jak Bartoloměj postupně dorůstal, že cítil potřebu se osamostatnit a nechtěl být podruhem na gruntu svého bratra. Dokonce jsem ochoten věřit, že se zamiloval do dcery zámožného sedláka,

pro kterého však nebyl dost dobrá partie. Proč se o tom zmiňuji. Na základě psychologického portréту jeho osobnosti a vcítěním se do situace, kdy rodinný grunt řídil nejstarší bratr a on nebyl příliš ochoten se mu podřídít, jsem nakloněn spíše věřit, že se na vojnu dal dobrovolně, tak trochu z trucu, přestože svou matku určitě miloval a záleželo mu na ni. On takový verbíř, za pomoci slibů, něco peněz a pálenky dokázal takového mladého chlapce dostat k tomu, že se upsal vojenské službě dobrovolně a teprve později, někdy možná už druhý den, litoval svého rozhodnutí. Ale to již nebyla cesta zpět. Ať tak nebo tak, od 16. června 1815 je již vojákem a se svým pěším regimentem se ocitá nejdříve v Chebu.

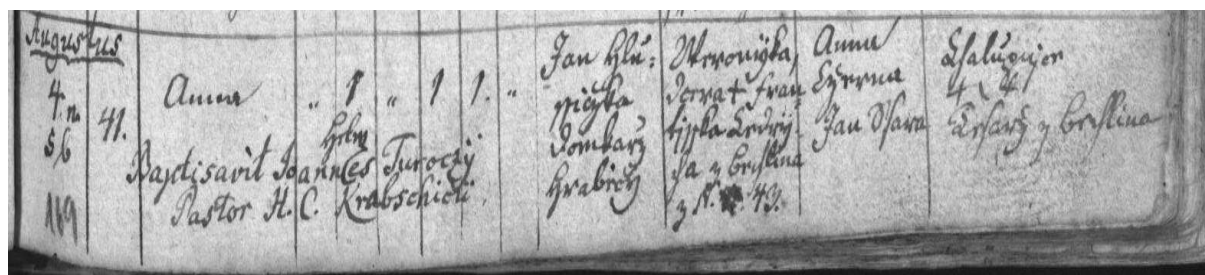
Nevíme, jak to Bartoloměj vnímal, zdali na to byl hrdý nebo mu to bylo šumafuk, ale IR N° 42 si v letech napoleonských válek vydobyl skvělou pověst. V bitvě u Wagramu nedaleko Vídně v roce 1809, kterou sice rakouské vojsko prohrálo, se tomuto pluku dostalo za statečnost zvláštního poděkování ze strany rakouského císaře Františka I. Arcivévoda Karel pak pluku udělil mimořádně ceněné privilegium, jež dovoľovalo plukovní kapele hrát při všech budoucích slavnostních příležitostech granátnický pochod, v němčině Grenadieren marsch. Kdo chce, může se ho na YouTube přehrát. Jídlo se stejným názvem vzniklo také v napoleonských válkách, ale jeho původ se odvozuje od uherských granátníků.

Na chvílku přerušíme vypravování o Bartolomějovi a uvedme některé skutečnosti z velké politiky. Roku 1815 dochází ke vzniku spojenectví mezi ruským carem Alexandrem I., pruským králem Fridrichem Vilémem III. a rakouským císařem Františkem I. Tuto svou společnou politiku usilující o udržení stávajícího pořádku ratifikovali ve smlouvě o Svaté alianci v Paříži dne 26. září 1815. K alianci postupně přistoupili všichni evropské křesťanští vládcí kromě krále Jiřího V. (král Spojeného království) a papeže. Protože po většinu doby existence svaté aliance si mezi evropskými diplomaty udržel vedoucí pozici rakouský ministr zahraničí a pozdější kancléř kníže Metternich, říká se někdy systému svaté aliance také metternichovský systém. Jeho politiku můžeme charakterizovat jako snahu o udržení statu quo.

Proč o tom píšu? V době, kdy Bartoloměj 14 let sloužil císaři pánu, žádné „klasické“ války v Evropě neprobíhaly. „Pouze“ revoluce a povstání v různých koutech Evropy, která byla, právě pro udržení statu quo, vojensky potlačít. V historii rodu Ježků jsme psali, jak si Jan Ježek „vyrazil na výlet“ do Neapolska, spolu Praporem polních myslivců č. 1. Bartoloměj Stach takové „štěstí“ neměl, nikde jsem nenašel ani zmínku o tom, že by IR N° 42 v letech 1816 až 1829 maširoval mimo sídlo své posádky.

V roce 1817 se pluk přesunuje do Litoměřic, v roce 1823 do Terezína. Sídlem pluku byla Malá pěchotní kasárna v Terezíně, budova dodnes zachovaná. V Kronice 42. pluku, psané samozřejmě v němčině, jsem však našel tuto větu: Teile dem Rgtm.

lagen in Raudnitz, Aussig, Lobositz und Tetschen. Česky: Části pluku byly umístěny v Roudnici, Ústí, Lovosicích a Děčíně. Je jasné, že Bartoloměj byl od roku 1823 s odloučenou jednotkou v Roudnici nad Labem. Bylo mu tehdy již 28 let a měl odkroucenou zhruba polovinu vojenské služby. A tehdy potkává Annu Hlušičkovou z Bechlína, která se narodila ve stejném roce jako Bartoloměj dne 4. srpna 1795.

Hned příští den byla Anna pokřtěna, jejím otcem byl Jan Hlušička z Bechlína 41, domkář hraběcí, matkou Veronika, dcera zemřelého Františka Cedrycha z Bechlína 43, kmotrou Anna Černá chalupnice, svědkem Jan Šára, tesař z Bechlína.

Na vysvětlenou, domkář hraběcí znamená, že byl poddaným hraběcího dílu Bechlína. Bechlín byl totiž rozdělen mezi dvě panství a měl proto i dva rychtáře. Kdykoli se jednalo o potřeby, příjmy, vydání a prospěch všech sousedů bechlínských, rychtáři jednali spolu s radními obou částí dohromady. Zpravidla pak alespoň jednou týdně se oba rychtáři spolu dostavili do kanceláře knížecí v Dolních Beřkovících a hraběcí v Horních Beřkovících. Panství Dolní Beřkovice patřilo knížecímu rodu Lobkoviců, panství Horní Beřkovice v té době vlastnil hraběcí rod Hartigů.

Ale vraťme se k vojsku. Vojáci byli, tak jako vždy, většinou mladí a plní energie, samozřejmě také té sexuální. Žili mezi dalšími vojáky a žena pro ně byla bytostí velmi vzácnou. Žen se u armády zdržovalo málo, vesměs šlo o kantýnské a markytánky. V době míru se tedy jejich pozornost pochopitelně soustředila na ženy, které žily v okolí místa posádky. Bylo jedno, jestli byly mladé, starší, svobodné, vdané či vdovy. Vojenské dvoření se velmi lišilo od běžného dvoření mužů ze vsi. Ženy dokázaly lehce podlehnout kouzlu uniformy, knírům, drsnému chování a vojáci dokázali velmi často zneužít dívčí city.

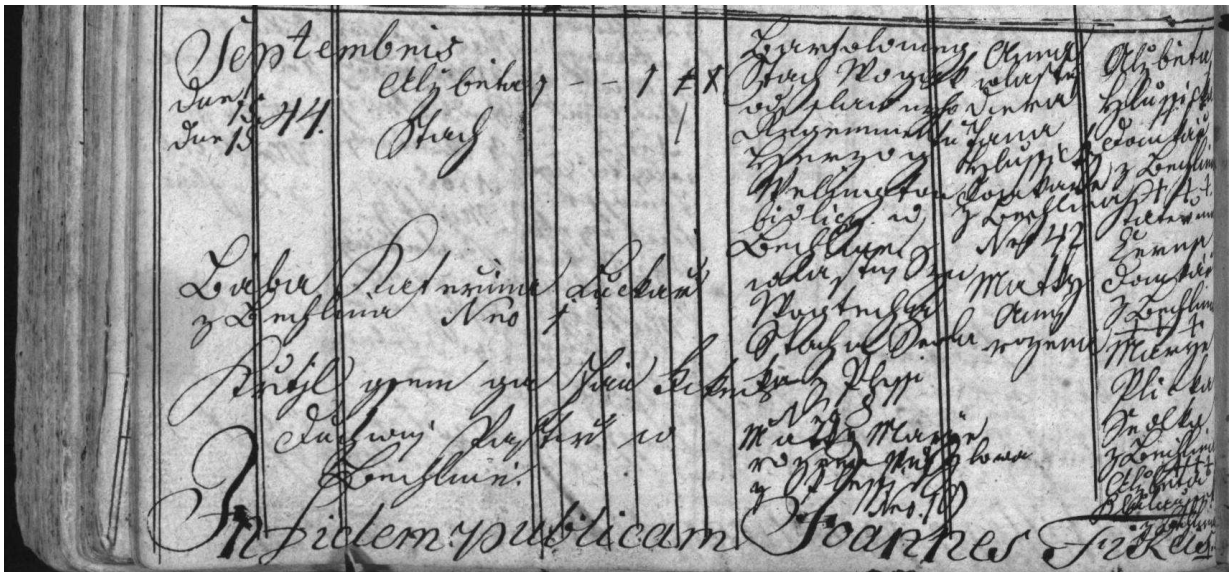
V případě Bartoloměje a Anny se však určitě jednalo o osudovou lásku. Hned po seznámení Bartoloměj příliš neváhal. Dne 11. 11. 1823 (to je jedniček!) se Anně narodil nemanželský syn Josef Hlušička, k němuž se přihlásil jako otec Bartoloměj Stach. Nevíme, jak to přijali rodiče Anny, víme však jistě, že se Bartoloměj Stach po dobu vojenské služby nemohl oženit. K tomu, aby se voják tehdy mohl oženit, bylo potřeba hodně peněz. Erár totiž nechtěl platit v případě úmrtí či invalidity vojáka rentu vdově a případným dětem.

A nyní jedno malé a milé překvapení. Zápisy v bechlínské knize narozených, kde je zapsáno narození Josefa, nemanželského syna Bartoloměje Stacha a Josefa, nemanželského syna Jana Ježka se ocitly přímo pod sebou!

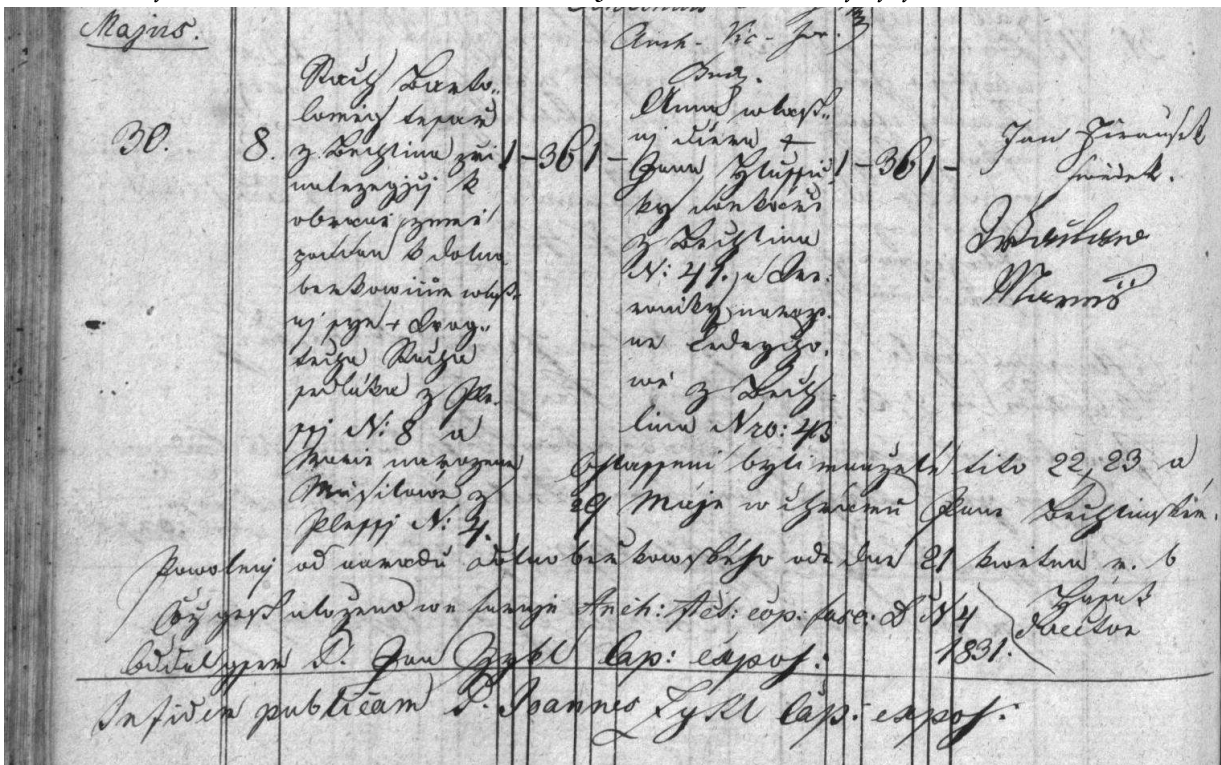

A nyní k té osudové lásce. Když se sejdou Lev se Lvicí, je to ohňostroj naprosté zamilovanosti, nejsou schopni vnímat nějaké obyčejné starosti. Většinou jde o naprosté okouzlení již při prvním kontaktu. Tenhle vztah má šanci přežít pouze při bezpodmínečné vzájemné úctě a respektu k druhému. Královský majestát Lvíce ovšem tady má přednost, a je to obyčejně Lvíce, která pak časem přivede svého Lva ke schopnosti nebýt stále středem Vesmíru i na domácí půdě. Jako rodiče jsou naprosto úžasní. Lvíce své mláďata přímo zbožňuje. Otec Lev je skutečně skvělým otcem, který se ve svých ratolestech přímo vidí. Občas se vyskytne v soužití Lev Lvíce, dlouhé období tiché domácnosti. Zejména muž Lev je občas urážlivý a bere si hned všechny výtky osobně a odchází středem trucovat. Chytrá Lvíce však zoládá postupy, jak Lva dovede k rozumu a opět k normálnímu manželskému životu. Tak nějak se i podle mne u Stachů žilo. Samozřejmě až v době, kdy se Bartoloměj vrátil z vojny. Anna Bartolomějovi během jeho vojenské služby porodila ještě dvě děti.

Dne 26. ledna 1826 se jim narodila dcera Marie, dne 15. září 1828 pak dcera Alžběta. To Bartoloměj „již stříhá metr“, protože do konce vojny mu již chybí necelý rok. My si zápis o narození Alžběty prohlédneme.

Je zde zajímavý zápis: Bartoloměj Stach, voják od slavného Regimentu Herzog Wellington. Je vidět, že takový voják požíval ve své obci určité úcty a odlesk slávy jeho pluku ulpěl i na něm. Já vím, všechna sláva, polní tráva, zejména, když se voják z vojny už nevrátil. Ale to nebyl Bartolomějův případ. V roce 1831 se Bartoloměj a Anna konečně dočkali. Úterý 30. května 1831 je jejich dnem svatebním.

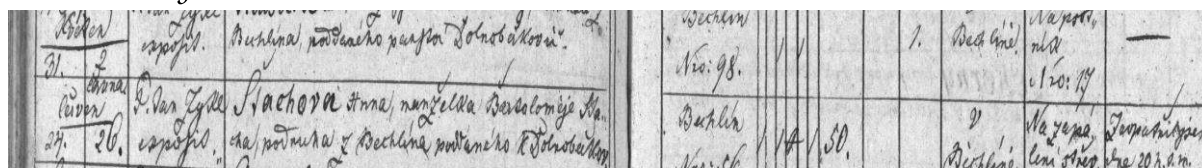
Zde je již Bartoloměj „pouze“ tesař z Bechlína, přínaležící k obecní zemi, poddán k Dolním Beřkovicům, syn zemřelého Vojtěcha Stacha, sedláka z Pleší N° 8 a Marie rozené Musilové z Pleší N° 4. Jenom pár poznámek k tomuto zápisu: Přínaležící k obecní zemi pravděpodobně znamenalo „trvalý pobyt“. Zajímavé je, že popisné číslo 8 je však ještě z Pleší. Rodné jméno Marie je chybně uvedeno, správně Muselová, ale tuto podobu jména, obvyklou v rodném kraji Bartoloměje, prostě neznal.

Dne 3. února 1832 manželům Stachovým přibyl další přírůstek do rodiny. Pokud dobře počítám a novorozeně, dcera Anna, nebylo nedonošené, byla již její matka v době svatby těhotná. Ani bych to tak nepočítal, ale trochu mne překvapilo datum svatby jejich rodičů v květnu, přestože předposledního dne toho měsíce. Lidová pověra, ale v té době spíše moudrost pravila: „Svatba v máji věští máry“. Ono totiž většinou po svatbě manželský pár zplodil prvního potomka, a tak jeho narození vyšlo na měsíc, kdy byly největší mrazy, zásoby se také tenčily a čerstvá zelenina nebo ovoce byly ještě v nedohlednu. To samozřejmě představovalo ohrožení jak pro čerstvě narozené dítě, tak i pro prvorodičku. Nedosti na tom, hned na přelomu března a dubna se v tom roce 1832 objevil další nepřítel, cholera.

V Čechách se cholera poprvé objevila v říjnu 1831. Při svém postupu některá místa jako by vynechávala, ale v zasažených místech (hlavně větších městech) onemocněl zhruba každý desátý člověk a každý dvacátý zemřel. V Čechách tehdy zahubila asi 25 000 lidí, stejně tolik na Moravě. Cholera tedy některá místa vynechávala, Bechlín však ne. Do Bechlína cholera dorazila koncem března 1832. Do poloviny dubna, tedy za necelé tři týdny v Bechlíně na cholera umřelo 26 (slovy dvacet šest) obyvatel. Stachovy rodiny se cholera nedotkla.

V roce 1835, kdy bylo manželům Anně a Bartolomějovi 39 let, k nim dne 18. února 1835 přilétla vrána a přinesla jim holčičku Rozálii. Ale nedosti na tom, když jim bylo 45 let, přinesl jim pro změnu zase čáp dne 29. července 1841 chlapečka jménem Antonín.

Neuplynuly však ani ještě čtyři roky a Bartoloměj jde 20. června 1845 na faru, která je dodnes vedle kostela svatého Václava. Domů se vrací s páterem Janem Zyklem. Anna Stachová, manželka Bartoloměje je vážně nemocná a cítí, že se blíží její poslední hodinka. Vyžádala si svatou zpověď a poslední pomazání. Za čtyři dny umírá ve věku nedožitých padesáti let, dle zápisu v matrice na zapálení střev. Dne 26. června byla uložena do země na hřbitově vedle kostela.

Z fary, která měla popisné číslo 73, to do domu č. 56, kde Anna Stachová, rozená Hlušičková zemřela bylo, co by kamenem dohodil. V té souvislosti musím zmínit, že s bydlením to bylo u rodiny Bartoloměje Stacha velice proměnlivé. Když byl Bartoloměj na vojně, tak Anna i s dvěma dětmi, které se jí v letech 1823 a 1826 narodily, bydlela u rodičů v č. p. 41. V roce 1828 až 1835 pak rodiny bydlela v č. p. 44 hned vedle kostela. Nejmladší syn Antonín se pak v roce 1841 narodil v č. p. 34. Z toho usuzuji, že Bartoloměj s rodinou byli vždy v podruží, chcete-li v podnájmu. Po dlouholeté vojenské službě určitě penězi neoplýval, stejně jako jeho žena.

Již jsem se zmínil, že větší část obce Bechlín až do roku 1848 patřila pod panství Dolnobežkovické, ve které žila rodina Ježků. Soupisy poddaných z té doby se zachovaly, a tak se v nich dá číst jako v knize. Avšak menší část, kromě jiného domy č. p. 41 až 44 patřily k panství Hornobežkovickému. Zde se soupisy nezachovaly, protože jsem je nenašel v SOA Litoměřice, ani v SOA v Praze.

Ale pojďme zpět do roku 1845. Je to již stará a známá písnička, ale musíme si ji spolu s Bartolomějem zopakovat. Umřela mu manželka a on má doma malého, čtyřletého Toníka a desetiletou Rozálii. A on se koneckonců v padesáti letech určitě necítí jako stařec. Proto se ještě téhož roku, dne 23. listopadu 1845 žení podruhé. Za ženu si bera pětatřicetiletou Annu Zemanovou z Křivenic u Horních Počapel. Když jsem se díval na dnešní stav domku, určitě to nebyla bohatá rodina a můžeme se jenom domnívat, proč byla ještě v tomto věku svobodná. Třeba i proto, že, kvůli povinnostem vůči jiným lidem dokáže nedbat na své vlastní štěstí, jak se dozvídáme z jejího nativního horoskopu. A čím zaujmula Bartoloměje? Je půvabná a optimistická, při vyjadřování svých citů stálá. A čím on zaujmul Bartoloměj Annu Zemanovou? Anna přitahuje duchaplné a excentrické osoby, stejně jako osoby, které jí dopomohou ke společenskému postavení. To obojí Bartoloměj splňoval.

Anna porodila dne 22. ledna 1847 dceru, pokřtěnou Antonie, ta však po dvou měsících umírá dne 28. března 1847. Nedosti na tom, ve stejný den umírá Anna, dcera Bartoloměje z prvního manželství, ve věku patnáct let.

28.	30.	Jan Zykl kaplan	Stachová Anna, manželka: Dcera Bartoloměje Stacha, rozená Hlušičková z Bechlovic, vd. po Janu Tolomáči Bechlovic.	Bechlín No: 56.	14.	10. Bechlín	Bládek P. R. No: 25.	Zapsáno Janem Zyklm dne 24. 1. 47.
28.	30.	Jan Zykl kaplan	Stachová Antonie, manželka: Dcera Bartoloměje Stacha, rozená Hlušičková z Bechlovic, vd. po Janu Tolomáči Bechlovic.	Bechlín No: 56.	24.	10. Bechlín	Neznámá No: 26.	

U Antonie zapsal páter Jan Zykl jako příčinu úmrtí psotník, to se tak prostě u náhlých úmrtí velice malých dětí uvádělo. U Anny se můžeme dočíst, že byla zaopatřena čtyři dny před jejím skolem a jako důvod úmrtí je uvedeno „chřadem“. Anna byla pravděpodobně již delší dobu nemocná, možná se jednalo o kachexii, což je proces chřadnutí postihující všechny části těla. Zde má úbytek hmotnosti většinou

spojitost se závažnými chorobami, například maligními nádory nebo chronickým srdečním selháním.

Musíme bohužel pokračovat ve výčtu smutných událostí, ale žádné trápení netrvá věčně. Anna dne 23. března 1849 porodila Bartolomějovi další dcerku, opět pokřtěnou Antonie. Ta však ještě týž den umírá. Prostě nebylo manželům Stachovým přáno mít alespoň jedno společné děcko. Následující rok umírá ve věku 27 let prvorozený syn Josef Stach dne 3. září 1850. Jako důvod úmrtí je zapsána horká nemoc. V Bechlíně řádila jak úplavice, tak i spalničky najednou, a to od srpna až do ledna následujícího roku. V důsledku těchto infekčních onemocnění zemřelo v Bechlíně více jak 30 obyvatel.

V roce 1853 je Bartolomějovi 58 let. Teprve tehdy mu bylo dopřáno reálně uvažovat o stavbě vlastního domku. Dne 23. října 1853 získal vlastnické právo na pozemek a do 1. srpna 1854 zde postavil domek č. p. 99 za 293 zlatých. Pro představu, byla to průměrná mzda dělníka za dva roky. Přibližme si ten dům na dvou fotografiích ze současnosti. Sídlí v něm stavební firma, jaká symbolika.

Nevíme sice jak vypadal tehdy, ale podle starých katastrálních map byl mnohem menší. Ale přesto, od toho roku do domku začaly přibývat skoro každoročně děti. Děti, to je požehnání, ale dítě nemanželské, to už tak veselé není, ani pro matku, ani pro dítě a koneckonců ani pro další členy rodiny. Nemanželské děti tehdy nebyl výjimkou, ale v rodině Bartoloměje jich přibylo skutečně dost. Nevíme, jak Bartoloměj reagoval ve chvíli, kdy se o tom, že je dcera v jiném stavu dozvěděl. Můžeme si ale domyslet, že řval jako Lev, v jehož znamení se narodil. Z jeho nativního horoskopu se dozvídáme že: „V rodině vládnou pravděpodobně neobvyklé poměry. S velkou obětavostí se stará o rodinu a domov“, což byla určitě pravda.

Hned v roce 1853 se dceři Marii narodila dcera Rozálie (+1857), v roce 1857 dcera Marie a v roce 1859, dne 13. února syn Josef. Toho si zapamatujme, je to dědeček Dáši Juřicové. Marie se vdává až v roce 1866 ve svých čtyřiceti letech za vdovce Jana Bartoše, jemu je tehdy 52 let. Později ji nalézáme v Bechlíně č. p. 51, kde bydlí spolu s Bartošovým synem Františkem a svými dětmi Marií a Josefem. Je zde i vnuk Marie, také Josef, který se narodil jako nemanželský dceři Marii.

Jděme dál. Alžbětě Stachové se narodil v roce 1858 syn Jan, který hned po porodu umírá. Alžběta se vdává v roce 1869, to jí bylo taktéž 40 let, za pětatřicetiletého Josefa Šťástku z Černoučku.

Osud byl k Rozálii laskavější. přestože se jí narodila v roce 1959 nemanželská dcerka Anna. Otec však nezůstal anonymní, za otce se přihlásil stejně starý František Pořádek, čeledín v Bechlíně, pocházející z Podlusk. Za tohoto Františka se Rozálie ve svých šestadvaceti letech vdává dne 28. ledna 1861 a tím je zároveň Anna legitimizována jako manželská. Rozálie tímto sňatkem také získává domovské právo v Podluskách. Za tři týdny po svatbě, 16. února 1861, se Rozálii, narodila další dcerka Marie, takže bylo štěstí, že se nevěsta nerozsypala při svatebním obřadu. Její první muž však v roce 1867 umírá na tehdy obvyklou a rozšířenou nemoc, souchotiny, tedy tuberkulózu. Rozálie se za tři roky ve svých pětatřiceti let znovu vdává. Jejím mužem se stává téměř šedesátiletý František Brožovský, vdovec a výměnkář z Kmetiněvsí.

Nejvíce radosti pravděpodobně Bartolomějovi v životě udělal nejmladší Antonín, kromě jiného proto, že byl jeho nástupcem v tesařském řemesle. Antonín, tehdy třiadvacetiletý, se žení v roce 1864. Za ženu si bere o rok starší Barboru Rážkovou z Roudníčka.

Hned v roce 1865 Bartoloměj Stach prodává dům č. p. 99 Antonínovi a jeho ženě Barboře za 200 zlatých a právo výminku. To je již Bartolomějovi 70 let, a my se domníváme, že tesařinu provozoval opravdu až do tohoto roku. Měl jsem to štěstí a mohl jsem tesařinu jako pomocník tesaře Standy Ralbovského zkusit a vím, že kromě svalů je u něj potřeba šikovnost, obratnost, prostorová představitivost a láska ke dřevu. Bartoloměj se ještě dočká narození dvou vnúček – dcer Antonína a Barbory – Marie a Anny Anastázie. Bohužel i pohřbu Anny Anastázie, která zemřela ve věku 4 měsíců.

Bartoloměj Stach umírá ve věku sedmasedmdesáti let dne 5. května 1873 zaopatřen svátostmi a uložen dne 7. května k věčnému odpočinku na hřbitově v Bechlíně. Pan farář, který neměl matriční záznam o jeho narození mu připsal ještě vyšší věk než ve skutečnosti – 85 let. Bartoloměj měl život bohatý na radostné i méně radostné události a díky vojenským pánům také pestrý, i když těžký.

Josef Stach – tesař ve Vesci

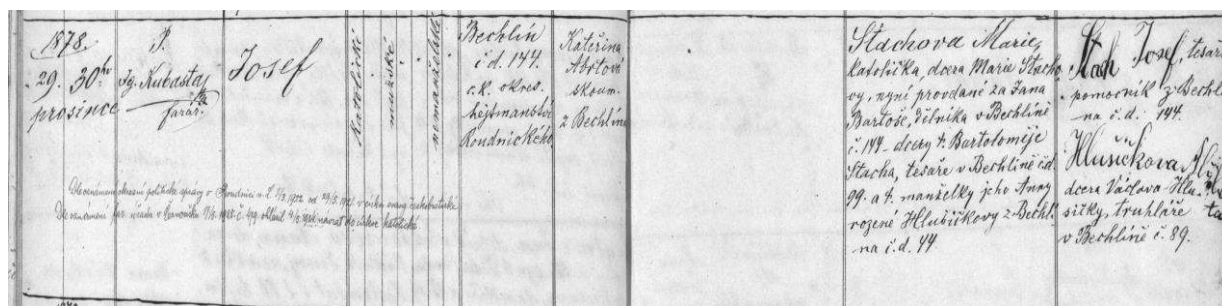
Nyní pokračujeme politicky nekorektně a s typickým maskulinním přístupem, který by odsoudili jak zastánci těch nejvyšších evropských hodnot, tak také všechny

genderové odbornice. Přeskočíme totiž drze jednu generaci. Ne tak úplně, protože o osudu Marie, dcery Bartoloměje, narozené 26. ledna 1826, jsme pojednali na straně 21 v předchozí kapitole. Jen „díky“ ní se však jméno Stach zachovalo i pro rodovou větev, o které si vyprávíme. Syn Josef se jí totiž narodil 13. února 1859, ještě sedm let předtím, než se provdala za vdovce Jana Bartoše.

Fortel a sílu pravděpodobně zdědil po dědovi a do svých čtrnácti let, kdy děda zemřel, měl možnost se od něj leccemus přiučit. Myslím si, že mu byl, alespoň přinejmenším povahově, dost podobný. Je to vidět jak z jeho horoskopu, tak i ze vzpomínek babičky Juřicové. Jenom drobnou poznámku. Ježíšův otec Josef byl také tesařem. To samozřejmě neznamená, že bych chtěl z Josefa dělat něco víc, ale má to dle mne jistou symboliku.

Josef měl duševní energie a říkal co si myslí. Měl technické nadání, pracoval pilně, usilovně a produktivně. Někdy měl sklon k náladovému chování a nemoudrému jednání. Byl schopen snášet tvrdost a čelit v případě potřeby nebezpečným situacím. Byl odolný proti stresu. Dával přednost starší a zralejší životní partnerce, což se projevilo u jeho prvního i u druhého manželství. Měl dobré zdraví, odolnost a schopnost regenerace. Měl rád děti a dobře si s nimi rozuměl. Při výše uvedených větách si připomínám vzpomínky babičky Juřicové. Vyprávěla mi o tom, jak s dědou Stachem chodila na nedělní mši do Roudnice a malá Dáša ho měla určitě moc ráda. Před návratem domů se stavil na pivo, já si myslím, že i nějaká kořalíčka prošla. A když byl takto veselý, tak doma klidně vylezl na stůl a tam tancoval. Já jako Vodnář tomu všemu rozumím.

Ještě někdy v letech 1878 až 1880 Josef bydlí v Bechlíně č. p. 51 v domácnosti Jana Bartoše a své matky Marie. S nimi tam bydlí i jejich společný syn František Bartoš, který se jim narodil v roce 1868. Dalšími obyvateli jsou neprovdaná sestra Josefa Marie a její syn Josef, který se narodil v roce 1878.

Přestože asi ten zápis pro zmenšení není asi příliš čitelný, zejména vlevo dole, vložil jsem ho, protože je zajímavý alespoň ze dvou důvodů. Za prvé, že ke konci roku 1878 Josef Stach, tesařský pomocník, žil v Bechlíně č. p. 144, tedy již se osamostatnil. Ale ještě zajímavější a na první pohled kuriózní jsou dva dodatečné

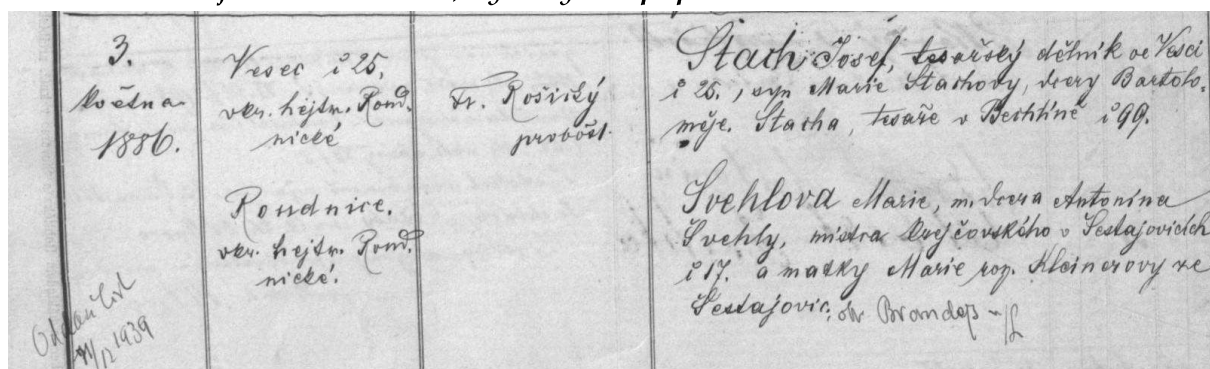
zápisy, první učiněný v roce 1922 a druhý z roku 1925. To že po Velké válce se lidé dávali vypisovat z církve, popřípadě, tak jako zde, vystoupili z církve katolické a přihlásili se k jinému vyznání, většinou protestantskému, zde k církvi evangelické českobratrské. Bylo to proto, že si lidé buď říkali: „Bůh neexistuje, protože by jinak na lidstvo nedopustil takové dopuštění“ a stali se z nich ateisti. To ještě nevěděli, že přijdou daleko horší utrpení... A bylo to také proto, že habsburský panovnický dům byl silně propojen s katolickým klérem a po vzniku republiky se i prezident republiky, tatíček Masaryk hlásil k odkazu Mistra Jana Husa a Jana Ámose Komenského, a když nechtěli víru opustit, volili jiné, většinou protestantské náboženství.

Potud se vše zdá normální. Ale druhý zápis z roku 1925 říká, že se Josef v roce 1924 v Černoučku navrátil do církve katolické. Ale jak říkají Francouzi – cherchez la femme – což my překládáme: „Za vším hledej ženu“. Nemohu to dokázat, protože matriky sňatků z těch let nejsou k dispozici, ale myslím si, že se Josef chtěl oženit a jeho vyvolená trvala spolu s rodiči na tom, aby se z něj stal znovu katolík. Jestli se mu líbila a byla to slušná partie, proč ne. Nezapomeňme, že Josef byl stejně jako jeho strýc a jmenovec nemanželské dítě, a to byl i v těch časech hendikep.

Ale vraťme se k „našemu“ Josefovi. V roce 1881, kdy je mu 22 let se Josef žení, a to v pondělí 8. 8. 1881. Mám skoro podezření, že to datum si Josef vybral! Za manželku si bere osmadvacetiletou Alžbětu Čubrtovou, dceru krejčího Jana Čubrta a jeho manželky Ludmily z Bechlína č. p. 12. Protože Josef nedosáhl ještě plnoletosti, tehdy to byl věk 23 let, musel si vyžádat od c. k. soudu v Roudnici nad Labem Dekret plnoletosti. Josef v čase sňatku žil v Bechlíně č. 11 a tam také s manželkou žili i nadále. Na první pohled to vypadá, že svatba nespěchala, ale opak bude pravdou. Už proto, že se ženich nechal zplnoletit a pak i termín svatby, v létě. To se uzavíraly sňatky, které spěchaly, popřípadě sňatky vdovců a vdov, které z důvodu zajištění chodu hospodářství spěchaly také. Alžběta pravděpodobně dítě nedonosila. Jejich jediné dítě, syn Josef, se narodil 18. června 1884, to však již rodina bydlela ve Vesci číslo popisné 25. Alžběta však za rok a půl, 18. prosince 1885 umírá mladá ve věku 32 let. Příčinu úmrtí neznáme, protože matrika zemřelých není ještě k dispozici a tento údaj jsme čerpali z indexu zemřelých, kde není příčina úmrtí uváděna,

Josef zůstal sám s malým synkem Pepíčkem, kterému byly 3. května 1866 necelé dva roky. Proč toto datum? Protože je to datum druhého Josefova sňatku. V ten den si totiž bere ve věku sedmadvaceti let za manželku dvaatřicetiletou Marii Švehlovou, dceru Antonín Švehly, mistra krejčovského ze Šestajovic a jeho manželky Marie, rozené Kleinerové. Kde se asi setkali? Původně jsem měl za to, že Josef jako tesař cestoval těch zhruba 50 kilometrů za prací a zde se poznali. Ale ze zápisu o svatbě vyplývá, že Josef měl bydliště ve Vesci č. p. 25 a Marie v Roudnici nad Labem. Sice není zapsáno číslo popisné, ale je nabíledni, že v té době Marie

v Roudnici bydlela a mohla pracovat jako dělnice v některé z roudnických firem. Například v Lewiho korkárně, akciovém cukrovaru nebo ve firmě Pracner, a přitom pravděpodobně bydlela v nějaké ubytovně. Domnívám se, že pokud by byla služebnou v nějaké domácnosti, bylo by zde popisné číslo uvedeno.

Za necelý rok, dne 10. března 1887, se manželům narodila dcera Marie. A příští rok, 11. června 1888 přišel na svět syn Adolf. Protože od té doby se jim až do podzimu 1893 žádné dítě nenarodilo, tedy po dobu více jak šest let, máme důvod se domnívat, že Marie v těchto letech alespoň jedno děcko nedonosila.

Dcera Božena, příští babička Ježková, se narodila dne 28. října 1893, ještě ve Vesce č. p. 25 u rybníčku.

V roce 1894 se rodina stěhuje o zhruba sto metrů dál, a to do domu č. p. 13. O historii tohoto domu zatím nic nevíme, kdo a kdy ho vystavěl, zda to byl Josef, nebo se již stěhovali do hotového domu. Zdaleka nevypadal tak jako dnes, byl přízemní, neomítnutý, s latrínou na dvoře. Ale byl to jejich domov.

Již zde se jim pak 19. března 1889 narodila dcera Jaroslava a 18. května 1895 syn Ladislav.

A nastala Belle Époque, v překladu krásná doba, což je slovní označení období evropských dějin mezi lety 1890 a 1914, i když si to lidé tehdy ještě neuvědomovali. Samotný název vznikl a zakořenil až po první světové válce, v kontrastu s jejím traumatickým dopadem. Období bylo považováno za epochu rozkvětu, míru a spokojenosti v Evropě. V té době však rostlo i uvědomění dělnické třídy; vznikala různá socialistická hnutí a revoluční strany. Politický útlak postupně ustal s koncem éry Bachova absolutismu, nadále však bylo trestným činem hanobení císaře a monarchie, samozřejmě kromě jiného i proto zůstali tajní Brettschneiderové, jak můžeme dodnes vidět ve filmu Anton Špelec, ostrostřelec, který charakterizoval počátek této krásné doby a ve filmu Dobrý voják Švejk, jehož děj se již odehrává v době, kdy tato krásná doba nenávratně končí. Nechci samozřejmě tuto dobu idealizovat, ale přece jenom, ve srovnání s tím, co mělo přijít, to byla idyla.

Dcera Božena se někdy v letech 1910-11, to jí bylo zhruba osmnáct let, vypravila za prací a štěstím do Německa, kde pracovala jako služka v Pirně, dodnes krásném historickém městě nedaleko česko-německých hranic.

Na fotografii z Pirny je Božena první zleva spolu se svými přítelkyněmi. Idylka u kavička a bábovky se však odehrávala jenom ve fotoateliéru, služebné takovou idylku spíše zajišťovaly svým zaměstnavatelům.

V dubnu 1912 se odehrály dvě události, jedna ve světových dějinách tragická, druhá v historii rodu Stachů smutná. Obě symbolicky předznamenalý konec krásné doby. Dne 14. dubna 1912 se parník Titanik srazil s ledovcem a po necelých třech hodinách, nad ránem 15. dubna, klesl ke dnu. Zahynulo přes 1 500 cestujících a členů posádky. Jenom pár dní předtím, 5. dubna 1912 umírá ve Vesci č. p. 13 Josef mladší, Josefův syn z prvního manželství, ve věku sedmadvaceti let. Příčina úmrtí není v indexu uvedena a matrika není zatím k dispozici.

Další nemilou událostí byl návrat dcery Boženy z Německa. Z Pirny se vrátila těhotná a dne 1. ledna 1914 se jí ve Vesci č. p. 13 narodila nemanželská dcerka Marie, známá pod jménem Alba, jak byla uvedena později i v soupise obyvatel z roku 1921. Božena se určitě domů vracela s velkými obavami a ty se jí jistě naplnily. Důležité však bylo, že ji rodina neztratila.

Rok 1914 a léta následující poznamenaly celou Evropu a celý svět. Určitě se útrapy války, ať již v zázemí nebo na frontě, nevyhmuly ani rodině Stachů. Ti, co

zůstali doma ve Vesci na tom byli jako vesničané určitě lépe než ve obyvatelé měst, protože si přece jenom část obživy dokázali zajistit sami. A byli na tom nepoměrně lépe než ti, na které se vztahovala branná povinnost a byli odvedeni na frontu. Z roudnického okresu se rukovalo do Terezína k 42. pěšímu regimentu, samozřejmě s výjimkou těch, kteří byli cvičeni pro jinou specializaci. Z rodiny Stachů se povinnost vztahovala na syny Adolfa (ročník 1888) a Ladislava (ročník 1895).

O Ladislavovi jsem měl písemný i „pamětnický“ důkaz, že ještě po válce žil. Hledal jsem tedy nejdříve Adolfa v seznamech padlých ve Velké válce. Ale „náš“ Adolf tam nebyl. Napsal jsem proto do Vojenského ústředního archivu a zrovna jsem se zeptal i na Josefa Vraného, který se do rodiny Stachů přiženil v roce 1919. Taková mi přišla odpověď.

Na základě Vaší žádosti o informace a dokumenty k osobám a vojenským službám Adolfa Stacha (nar. 11. 6. 1888), Ladislava Stacha (nar. 18. 5. 1895) a Josefa Vraného (nar. 9. 11. 1891) bylo přistoupeno k rešerši v relevantních sbírkách a fondech VÚA-VHA. Sdělujeme Vám tímto, že rešerše byla bohužel ukončena s negativním výsledkem, neboť ani pro jednu z dotazovaných osob nebyl nalezen žádný materiál. Kmenové listy (základní vojenská personální dokumentace) mužů narozených v letech 1887–1900 byly bohužel v důsledku nešťastného rozhodnutí v 70. a 80. letech minulého století z velké části skartovány a dochovalo se tak pouhé torzo.

Přestože jsem byl pochopitelně zklamán, poděkoval jsem jim za snahu a zároveň si uvědomil, jak velké štěstí jsem měl, že se dochovaly kmenové listy a další dokumenty Václava Ježka a mých tří pradědů, Josefa Šedivého a Ladislava Matušky, kteří bojovali na italské frontě a Josefa Kábrta, který sice narukoval, ale pro plicní chorobu ho uznali neschopným vojenské služby.

Z fotografií, jejichž skeny jsem měl k dispozici, se dochovala i fotografie vojáka. Hned jsem poznal nejenom uniformu, ale zejména vojenské, takzvané horské boty, které mně pomohli před pár lety identifikovat nadšenci vojenské historie z Hradce Králové. A opravdu, určitě šlo o italskou frontu. Přestože Václav Ježek bojoval se 42. pěším regimentem na ruské frontě, tak 4. prapor terezínského 42. pěšího pluku, složený z vojáků z Čech, bojoval na italské frontě. Na další stránce je ona fotografie. Já bych si tipnul, že je na ní nejmladší z oněch tří, po kterých jsem pátral, tedy Ladislav Stach, v roce 1915 dvacetiletý. Vidíme, že to je ještě neochmýřený mladíček. Ano, i takové mladíčky posílali potentáti obou bojujících koalicí na smrt! Všimněme si i jeho vyznamenání. Z méně kvalitního snímku usuzuji na Bronzene Tapferkeitsmedaille, česky Bronzovou Medaili za statečnost.

Zleva: Sestry Jaroslava a Božena Stachovy

*Dle sčítání lidu z roku 1921 bydleli v domě č. p. 13 kromě rodičů ještě Božena se svou dcerkou Marií (Albou) a také ještě její bratr Láďa (*18. 5. 1895), který byl tehdy číšníkem v restauračním voze rychlíku České Budějovice-Terst. Živě si to představuji, a vyprávění babičky Juřicové to potvrdzuje, že ve Vesci, ale nejenom tam, byl za světáka, který musel sousedům v hospodě vyprávět o životě v cizině. Láďa se nikdy neoženil a dle vyprávění zemřel poměrně mladý na tuberkulózu.*

Na fotografii na následující straně vidíme část rodiny Stachových. Zleva sedí matka Marie, dcera Jaroslava, dcera Božena se svojí dcerkou Marií (Albou) a vzadu stojí hlava rodiny Josef Stach. Je zajímavé, že fotografie byla pořízena ve fotoateliéru firmy „Bobčík Jan, Portrétní podnik, Praha-Žižkov.

Někdy počátkem dvacátých let dvacátého století se začalo připravovat spojení rodin Ježků a Stachů. To, když si Václav Ježek začal namlouvat Boženu Stachovou. Vždy se v širší rodině tradovalo, že se Ježkovi příliš nehrnuli do ženění, což se dalo nádherně demonstrovat na Mílovi a Pepovi a také na tom, že jejich otec Václav se ženil až ve svých devětatřiceti letech. Ale ono to tak jednoduché nebylo.

Považme, že Václav Ježek musel v listopadu 1914 narukovat, v únoru 1915 odjíždí na frontu, v září 1915 padne do ruského zajetí, odkud se vrací v říjnu 1918. Zůstal

pak v Terezíně od listopadu 1918 do února 1919 jako pěšák náhradního praporu pěšího pluku č. 42. Propuštěn do civilu byl dne 15. února 1919. Musel se jistě postarat o matku, která již byla vdovou a také naspořit nějaký peníz.

Dne 2. dubna 1923, na Velikonoční pondělí, si říkají své ano v roudnickém Kostele Narození Panny Marie nevěsta Božena Stachová a ženich Václav Ježek. Z toho je nám jasné, že svatební hosté ve Vesci neměli u svatební tabule o nic nouzi, spíš, jak bylo ve Vesci zvykem, Velikonoce a svatbu odnesl životem řádně vykrmený pašík.

Novomanželům Ježkovým se narodil 6. ledna 1924 první syn, Miloslav, kterého však každý znal jako Mílu. A 6. dubna 1925 syn druhý, Josef, kterému však nikdo neřekl jinak než Pepa.

V domě č. 13 jich tedy bylo dost, manželé Stachovi, manželé Ježkovi, Alba, Míla a Pepa. Děda Josef Stach byl tesařem, stejně jako jeho dědeček Bartoloměj, který na Litoměřicko přišel z jižních Čech, z vesnice Pleše poblíž Kardašovy Řečice, v roce 1823, jako voják pěšího regimentu č. 42, který byl v tom roce přemístěn z Chebu do Terezína. Josefu Stachovi bylo ve dvacátých letech 20. století již více jak 60 let, a tak se spíše staral o hospodářství a polnosti. Byl jistě fyzicky zdatný, vždyť chodil podle pamětníků pěšky až do Bohušovic nebo Terezína, což je okolo dvaceti kilometrů.

Jeho zeť, Václav Ježek, pracoval v Roudnici nad Labem v závodě firmy Salomon Mestitz a syn, který později odkoupila firma Meva. Výrobní sortiment této továrny, sídlící na Urbance, byl značně široký. Byly to například koupací vany, lampy na petrolej a plyn, pouliční plynové lampy, nádobí, lihové vařiče, podnosy a mísy z alpaky, formičky na pečivo, formy na dorty a bábovky, různé nádoby na vodu, petrolejové vařiče, žehličky, kávové mlýnky, valchy a další podobný sortiment. Později Václav Ježek přebírá hospodářství od svého tchána a stává se soukromě hospodařícím rolníkem. Pracoval jistě od slunka do slunka a někdy určitě ještě před jeho východem a po jeho západu.

Kromě svých povolání se tak museli postarat muži se ženami a později i s dětmi o svou obživu. Stachovi měli kromě chmelnice na záhumenku také pole při chodníku do Roudnice, takže obilí a brambory pro rodinu i pro hospodářská zvířata si vypěstovali sami. Chovali, tak jak bylo na vesnici zvykem, prasata, slepice i krávy. Ne všechno však spotřebovali. Na trh do Roudnice nosily máslo, vejce i čerstvou zeleninu.

Dne 4. července 1933 se rodina rozrostla. Ježkovým se narodila dcera, která byla 16. 7. pokřtěna jako Dáša Marie Ježková. Otcí bylo 49 let a matce 39 let, což tehdy byla malá rarita, ale dnes už není. Kmotrami byly Jaroslava Vraná a Marie Machová, obě dvě provdané sestry rodičky. Dáša byla ve Vesce obletovanou princeznou, jak to ani nemohlo jinak být. Je jasné, že byla miláčkem rodičů, starších bratrů a v neposlední řadě i dědy Stacha.

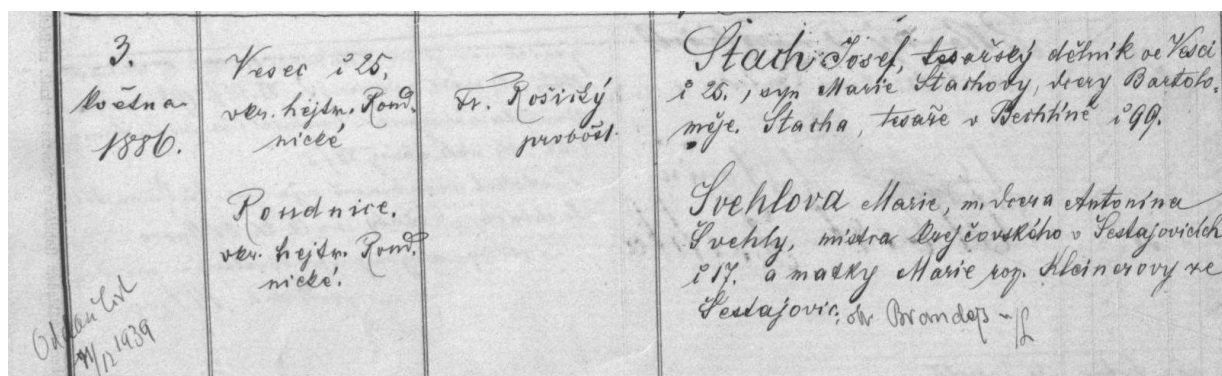
V roce 1939, pravděpodobně v prosinci, umírá babička Marie Stachová, rozená Švehlová. Byla pohřbena do rodinného hrobu na hřbitově v Roudnici nad Labem. Tak jako bylo zvykem, poslední rozloučení proběhlo v domě smutku a pak se pohřební průvod vydal po silnici do Roudnice. Vepředu pohřební vůz tažený černými koňmi, pak nejbližší příbuzní a za nimi sousedi z Vesce. Pro dědu Stacha byl odchod

jeho manželky určitě veliká ztráta, ale naštěstí byl obklopen rodinou a nezůstal sám.

A proč jsem si téměř jist dobou jejího skonu, přestože matriky úmrtí z té doby nejsou k dispozici?

Za první. Dáša Juřicová si na pohřeb v dětských vzpomínkách pamatuje, ale samozřejmě ho nedokáže předněji časově určit. Pamatuje si i na to, že při pohřbu šli pěšky z Vesce až do Roudnice na hřbitov, což je pět kilometrů. Jako mrně by ji nesli na rukách nebo vezli na kočárku.

A za druhé, je zde dodatečně učiněný zápis do matriky oddaných, v levém dolním rohu, který byl učiněn dne 11. prosince 1939, kdy byl Josefovi vydán oddací list. Jediným důvodem mohlo být úmrtí jeho manželky Marie.

Bylo to už v době Protektorátu Böhmen und Mähren. V době okupace, o nějaký rok později umřel i Josef Stach. Zde Historii rodu Stachů, původem z jižních Čech, končíme. Život jejich potomků samozřejmě šel a jde dál, ale to už je jiná historie.

Místo závěru

Dopsáno v Úpici o Velikonocích L.P. 2020, v době pandemie koronaviru. Uvědomme si, že jsme v této Historii četli také o epidemiích spalniček, úplavice a cholery, stejně tak jako o hladomoru, v neposlední řadě také o válkách. To by nás nemělo nijak děsit, pouze bychom si měli připomenout, čím vším si musely minulé generace projít. A tak tedy skončíme slovy T. G. M: „Nebát se a nekrást!“ Jsou to slova stále aktuální.